

Kommunikationsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2022

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2022 (RP 146/2021 rd): Ärendet har lämnats till kommunikationsutskottet för eventuellt utlåtande till finansutskottet. Tidsfrist: 1.11.2021.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- kanslichef Minna Kivimäki, kommunikationsministeriet
- avdelningschef Laura Eiro, kommunikationsministeriet
- enhetsdirektör Pasi Ovaska, kommunikationsministeriet
- cybersäkerhetsdirektör Rauli Paananen, kommunikationsministeriet
- specialsakkunnig Mikko Nygård, kommunikationsministeriet
- specialsakkunnig Maria Torttila, kommunikationsministeriet
- överdirektör Jarkko Saarimäki, Transport- och kommunikationsverket
- branschdirektör Mirja Noukka, Trafikledsverket
- direktör Mika Karjalainen, Jyväskylän ammattikorkeakoulu - JYVSECTEC
- direktör Jonna Juslin, VR-Group Ab
- utvecklingschef Johanna Vilkuna, Finlands Kommunförbund
- verkställande direktör Pasi Nieminen, Automobilförbundet rf
- verkställande direktör Tero Kallio, Bilimportörerna och -industrin rf
- verkställande direktör Paavo Syrjö, INFRA rf
- verkställande direktör Mika Mäkilä, Linja-autoliitto
- verkställande direktör Iiro Lehtonen, Finlands Transport och Logistik SKAL rf
- verksamhetsledare Minna Soininen, Suomen Paikallisliikenneliitto - Finlands Lokaltrafikförbund ry
- verkställande direktör Nina Raitanen, Vägföreningen i Finland rf
- verkställande direktör Elina Ussa, Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto, FiCom ry.

Inget yttrande av

- Finavia Abp.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

(1) Utskottet har hört sakkunniga om tre teman: bastrafikledshållning, kollektivtrafik som en del av den gröna omställningen och cybersäkerhet. Utskottet fokuserar i sitt utlåtande på dessa teman.

Bastrafikledshållning

(2) Bastrafikledshållningen har en central betydelse med tanke på näringslivets konkurrenskraft, den ekonomiska tillväxten och bland annat uppnåendet av utsläppsmålen. Vägnätets skick spelar en stor roll särskilt för bränsleförbrukningen och utsläppen från den tunga trafiken. Genom satsningar på bastrafikledshållningen kan man stödja ekonomins livskraft och också främja ökningen av arbetsplatserna. Utskottet anser att målet bör vara ett balanserat underhåll och utveckling av trafikledsnätet i hela landet.

(3) Av finansieringen av bastrafikledshållningen riktas cirka hälften till tryggnad av den dagliga trafiken på nätet och cirka hälften till reparation och förbättring av näten. Anslagen för bastrafikledshållningen uppgår i propositionen till cirka 1 369,0 miljoner euro, vilket inbegriper en nivåhöjning på 300 miljoner euro från och med 2020 i enlighet med den parlamentariska arbetsgruppens förslag. Det är ytterst viktigt att satsa på bastrafikledshållningen, menar utskottet.

Eftersatt underhåll

(4) Det eftersatta underhållet består av det sammanlagda beloppet av reparationskostnaderna för trafikledsegendom i dåligt skick som är i behov av reparationer. Vid ingången av 2021 uppgick statens eftersatta underhåll för trafikledsegendom till 2,85 miljarder euro. Enligt erhållen utredning kommer det eftersatta underhållet för väg- och bannätet att öka ännu under de närmaste åren. En särskild utmaning är de ökande behoven av grundläggande renovering av broar och bannät samt försämringen av det omfattande lågtrafikerade vägnätets skick. På bannätet riktas en betydande ökning av behovet av grundläggande renoveringar också till huvudlederna på grund av att bannätet åldras.

(5) I överensstämmelse med budgeten strävar man efter att dämpa ökningen av det eftersatta underhållet och trygga trafikledernas skick med beaktande av i synnerhet näringslivets behov. Utskottet ser dock med oro på det eftersatta underhållet och anser att man i första hand bör försöka stoppa ökningen av eftersatt underhåll och på lång sikt minska det.

Det sekundära vägnätet

(6) Enligt erhållen utredning står vägnätet för cirka 1,5 miljarder euro av det eftersatta underhållet av infrastrukturen. Uppskattningsvis cirka 80 procent av detta eftersatta underhåll finns på andra vägar än huvudvägarna. Huvudledningarnas skick och servicenivå prioriteras i enlighet med huvudledsförordningen, och det övriga vägnätets skick försämrar ytterligare. Utskottet uttrycker bekymmer över läget för det sekundära vägnätet och anser att tyngdpunkten i bastrafikledshållningen bör läggas på det sekundära vägnätet.

Utlåtande KoUU 20/2021 rd

Kollektivtrafiken som en del av den gröna omställningen

(7) Med anslagen för kollektivtrafiken stöds genomförandet av klimatpolitiken. Enligt den utredning som fått är det viktigt att trygga anslagen för kollektivtrafiken och öka dem för viss tid, eftersom kollektivtrafikens attraktionskraft baserar sig på ett gott serviceutbud. Den gröna omställningen inom kollektivtrafiken främjas således exempelvis av investeringar i järnvägsinfrastruktur som prioriteras på basis av antalet resor och snabbare restider.

(8) En åtgärd i färdplanen för den fossila trafiken är att fördubbla nivån på statsunderstödet för stadsregionernas kollektivtrafik åren 2022—2024. Enligt den utredning som fått förverkligas detta mål delvis i budgetpropositionen för 2022, eftersom anslagen har utökats med 2,5 miljoner euro för stora stadsregioner och med 0,5 miljoner euro för medelstora stadsregioner som en åtgärd i färdplanen för fossilfria transporter. Det är viktigt att färdplanen för fossilfria transporter genomförs i sin helhet med tanke på utvecklandet och upprätthållandet av kollektivtrafiktjänsterna. Utskottet fäster också uppmärksamhet vid betydelsen av kollektivtrafiken i kranskommunerna bland annat när det gäller att främja en grön omställning inom arbetsresetrafiken.

(9) Enligt sakkunnighörandet är det stöd (20 miljoner euro) för klimatbaserade åtgärder inom kollektivtrafiken som ingår i budgetpropositionen ytterst viktigt bland annat för att främja ren materiel och ren drivkraft. Kollektivtrafikmyndigheternas upphandlingar har ålagts nya lagstadgade skyldigheter i och med den så kallade lagen om rena fordon (740/2021). När det gäller busstrafiken förändras drivkraften fortsatt starkt i stadstrafiken genom ökad användning av elbussar. Ungefär hälften av alla nya registreringar av bussar är enligt den erhållna utredningen elbussar. Denna utveckling stöder starkt en halvering av koldioxidutsläppen och därmed målet om koldioxidneutral och fossilfri trafik. Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att anslaget i fråga innehåller det klimatbaserade stöd i enlighet med regeringsprogrammet som redan nämndes ovan.

(10) I fråga om den trafik som staten skaffar verkar närings-, trafik- och miljöcentralernas anslag i sig vara stabila. Enligt den utredning som fått har NTM-centralernas köpkraft dock försämrats. Därför har det vid sakkunnighörandet noterats att man bör fästa uppmärksamhet vid beredningen av en nivåhöjning av investeringsnatur i anslagen och i synnerhet vid en strukturell ökning av närings-, trafik- och miljöcentralernas stödfinansiering för trafiken, i synnerhet för att kompensera för förlorade biljettinkomster. Dessutom anser utskottet att det nuvarande stödsystemet för kollektivtrafiken bör utvecklas för att stödsystemet bättre ska stödja harmoniseringen av biljettsystemen.

Cybersäkerhet

(11) Cybersäkerhet är ett centralt element i samhällets beredskap. Därför godkände statsrådet år 2019 statsrådets principbeslut om en strategi för cybersäkerheten i Finland och år 2021 statsrådets principbeslut om ett utvecklingsprogram för cybersäkerheten.

(12) Samtidigt med programmet för utveckling av cybersäkerheten utfärdade statsrådet också statsrådets principbeslut om förbättrande av informationssäkerheten och dataskyddet inom de kritiska sektorerna i samhället.

Utlåtande KoUU 20/2021 rd

Utvecklingsprogrammet för cybersäkerhet

(13) Utvecklingen av cybersäkerheten är ett långsiktigt arbete som också förutsätter långfristig finansiering för att olika aktörer ska kunna förbinda sig till utvecklingsåtgärder. Enligt den utredning som utskottet fått förutsätter genomförandet av utvecklingsprogrammet finansiering på 5,9 miljoner euro per år för perioden 2022—2025, där en miljon euro per år av EU:s stimulanspaket kommer att fås för övningsverksamhet inom cybersäkerhet som ingår i utvecklingsprogrammet. Dessutom finansieras den nationella forskningen om cybersäkerhet med hjälp av stimulanspaketet.

(14) För 2022 föreslog kommunikationsministeriet tilläggsfinansiering på 2,7 miljoner euro för utvecklingsprogrammet utöver den finansiering som redan tidigare beviljats. Enligt den information som utskottet fått kan utvecklingsprogrammet för närvarande inte genomföras med den finansiering som står till förfogande i fråga om de åtgärder som skulle ha främjat den nationella cybersjälvförsörjningsgraden, främjat finländska företags tillträde till den internationella marknaden och ökat det internationella förtroendet för de finländska säkerhetsmyndigheterna.

Statsrådets principbeslut om förbättrande av informationssäkerheten och dataskyddet inom de kritiska sektorerna i samhället

(15) Avsikten är att med hjälp av principbeslutet om förbättrande av informationssäkerheten och dataskyddet inom samhällets kritiska sektorer öka myndigheternas kompetens, förmåga och resurser så att de klarar av sina lagstadgade uppgifter och kan se till att till exempel händelser som läckaget hos Vastaamo inte längre kan upprepas.

(16) För genomförandet av de åtgärder som föreslås i principbeslutet möjliggör den tilläggsfinansiering på 1,6 miljoner euro som föreslås i budgeten ännu inte att åtgärderna genomförs fullt ut.

Nationellt centrum för samordning av cybersäkerheten

(17) När riksdagen godkänner regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 3 § i lagen om Transport- och kommunikationsverket och 304 § i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation (RP 157/2021 rd) blir Cybersäkerhetscentret också nationell samordningscentral för cybersäkerhet.

(18) Skötseln av de uppgifter som grundar sig på EU-förordningen förutsätter tilläggsresurser, vilket enligt den utredning som utskottet fått inte har reserverats för Cybersäkerhetscentret i budgetpropositionen.

(18b) I sitt betänkande FvUB 22/2021 rd — RP 157/2021 rd har utskottet ansett det vara ytterst viktigt att också den finansiering på EU-nivå som står till förfogande för uppgiften kan maximeras vid framtida ansökningar om finansiering. Enligt den utredning som fåtts beror också den finansiering som fås på EU-nivå dock på den nationella finansieringens belopp.

Utlåtande KoUU 20/2021 rd

Behovet av tilläggsfinansiering för cybersäkerhetsarbetet

(19) Utskottet fäster finansutskottets uppmärksamhet vid cybersäkerhetens betydelse för tryggheten av samhällets kritiska funktioner. Därför föreslår utskottet för finansutskottet att anslagen ökas för att målen i programmet för utveckling av cybersäkerheten och i principbeslutet om förbättring av informationssäkerheten och dataskyddet inom samhällets kritiska sektorer ska kunna nås och för att verksamheten vid det nationella centret för samordning av cybersäkerheten ska kunna tryggas.

Övrigt

Dieselolja för yrkestrafik och vinjetter

(20) I sitt betänkande KoUB 19/2021 rd — RP 115/2021 rd om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om driftskompatibilitet för elektroniska vägtullsystem har utskottet behandlat dieselolja för yrkestrafik och vinjetter. Utskottet fäster finansutskottets uppmärksamhet vid att det är ytterst viktigt och brådskande att införa vinjetter, som är centrala för den tunga trafikens konkurrenskraft, och en dieselolja för yrkestrafik som kompenserar den. Kommunikationsutskottet anser att statsrådet på det snaraste bör bereda lagstiftning som syftar till införande av vinjetter.

Nät för distribution och laddning av alternativa bränslen

(21) Vid sakkunnighörandet har man också fäst uppmärksamhet vid infrastrukturen för distribution och laddning av alternativa bränslen. Enligt den utredning som fåtts förutsätter uppfyllandet av kraven i lagstiftningen om rena fordon att kommunerna har en omfattande laddningsinfrastruktur, som det är viktigt att staten stöder. I utskottet har man också fäst uppmärksamhet vid att distributions- och laddningsinfrastrukturen inte fördelas jämnt i hela landet.

Budget för gång- och cykeltrafik

(22) Vid utfrågningen av sakkunniga har det ansetts ytterst beklagligt att budgetpropositionen anvisar endast 4 miljoner euro till investeringsprogrammet för gång och cykling. Anslagen minskar således med omkring 25 miljoner euro jämfört med 2021. I färdplanen för fossilfria transporter har det fastställts att 30 miljoner euro per år anvisas för investeringsprogrammet 2022—2024. Enligt den utredning som fåtts är det viktigt att finansieringen höjs till denna nivå för att man ska få kontinuitet och genomslag i genomförandet av investeringsprogrammet för gång och cykling.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kommunikationsutskottet föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Utlåtande KoUU 20/2021 rd

Helsingfors 20.10.2021

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Suna Kymäläinen sd
vice ordförande Ari Torniainen cent
medlem Heikki Autto saml
medlem Seppo Eskelinen sd
medlem Janne Heikkinen saml
medlem Juho Kautto vänst
medlem Jari Kinnunen saml
medlem Jouni Kotiaho saf
medlem Johan Kvarnström sd
medlem Joonas Könttä cent
medlem Sheikki Laakso saf
medlem Jenni Pitko gröna
medlem Mirka Soinikoski gröna
medlem Paula Werning sd

Sekreterare var

utskottsråd Mika Boedeker.

Utlåtande KoUU 20/2021 rd
Avvikande mening 1

Avvikande mening 1

Motivering

I regeringens budget beräknas farledsavgiften vara halverad till ett belopp av 51 miljoner euro under 2022. Farledsavgiften har tagits ut halverad sedan 2015 och en förlängning av halveringen föreslås till utgången av 2023.

Finland är en exportdriven samhällsekonomi vars välfärd baserar sig på konkurrenskraftig exportindustri och utrikeshandel. Beträktad från det kontinentala Europa är Finland ur logistisk synvinkel en avlägsen och marginell ekonomi, till vilken de logistiska farlederna är begränsade. Det är således livsviktigt att den exportdrivna ekonomin inte själv inför lagstiftning som blir en belastning för exporten. Fartygstrafiken är en central del av vårt lands försörjningsberedskap och en oersättlig hörnsten i vår konkurrenskraft.

Samlingspartiet anser att slopandet av farledsavgifterna har en betydande inverkan på förbättringen av vårt lands konkurrenskraft. Farledsavgiften är en merkostnad för företagen i samband med sjöfrakt. Därför har exempelvis Estland avskaffat farledsavgiften helt i samband med coronakrisen för att förbättra sin konkurrenskraft.

Följaktligen vill Samlingspartiet att farledsavgifterna slopas permanent helt och hållet från och med den 1 januari 2022.

Avvikande mening

Vi föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan och

att finansutskottet föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar lagberedningsåtgärder genom vilka lagen om farledsavgift upphävs permanent från och med den 1 januari 2022.

Helsingfors 20.10.2021

Heikki Autto saml

Janne Heikkinen saml

Jari Kinnunen saml

Utlåtande KoUU 20/2021 rd

Avvikande mening 2

Avvikande mening 2

Motivering

Sannfinländarnas riksdagsgrupp vill satsa på Finland och finländarna genom att erbjuda vårt land en ny, bättre och mer rättvis riktning, inte bara för nästa år eller denna valperiod, utan också för en tid över valperioderna. Det behövs omstrukturering och nytänkande för att de nuvarande olägenheterna i vårt samhälle ska kunna åtgärdas och den ökande ojämlikheten som delar medborgarna ska kunna stoppas. Detta kräver också konsekvens i alla de politiska åtgärder som vi vidtar. Tyvärr har den konsekvensen saknats helt hos den sittande vänsterregeringen under denna valperiod — om man inte räknar med att regeringen genom sina egna politiska åtgärder har skärpt priset på bland annat resor, boende och liv genom sin överdrivna klimatpolitik och därmed rent av straffat folket.

Till skillnad från regeringen är kärnan i Sannfinländarnas riksdagsgrupps politik och utgångspunkten för den alltid finländarnas nationella intresse. Vi erbjuder finländarna arbete, trygghet och rättvisa. Ingen ska lämnas åt sitt öde. Vi vill garantera alla finländare goda förutsättningar för framgång genom arbete och företagsamhet. Genom vår verksamhet försvarar vi också konkurrenskraften och försörjningsberedskapen hos företagen i vårt land med mottot ”Finländskt arbete och företagande i första hand, om man sedan har tid och pengar, så förbättrar man världen”.

Vår grupp i utskottet anser att det i sig är bra att man ser till att miljön är säker och ren. Vi är dock mycket förvånade över att man i så gott som alla budgetåtgärder har beaktat deras klimatpåverkan i enlighet med en alltför stram klimatpolitik. Regeringens mål att halvera utsläppen från trafiken fram till 2030 kräver omfattande åtgärder, där lidande, som det konstateras ovan, åsamkas både det finska folket och vårt näringsliv, vars konkurrenskraft regeringens åtgärder direkt skadar.

Därför föreslår både vår utskottsgrupp och vår riksdagsgrupp att farledsavgifterna slopas helt och hållet. Det skulle hjälpa i synnerhet sjöfarten och lindra de ekonomiska belastningar som näringslivet i fråga utsätts för. Det skulle inte helt lösa vårt problem med konkurrenskraften, men det skulle betydligt förbättra de finländska företagens ställning i ett svårt konkurrensläge. Det gäller i synnerhet nu när bränsleskatterna och höjningarna av dem i vårt land redan medför betydande merkostnader för de inhemska företagen. Dessutom medför slopandet av farledsavgiften den behövliga extra flexibilitet som aktörerna behöver i det nuvarande försvårade ekonomiska läget. Gesten skulle också stödja kontinuiteten i sjötransporterna till vårt land.

Som utskottsgrupp föreslår vi också att skattehöjningen för bränsle ska återtas. Detta därför att utanför bosättningscentra är det praktiskt taget nödvändigt att använda bil för att ta sig till jobbet eller skolan eller för att uträtta ärenden. Eftersom landet är glest bebott har bränslepriset dessutom särskilt stor betydelse för transportkostnaderna och därmed för priserna på olika produkter samt, i fråga om exporten, för landets konkurrenskraft. Att agera så ligger i industrins, de finländska transportföretagarnas och alla andra finländska bilisters intresse.

Utlåtande KoUU 20/2021 rd

Avvikande mening 2

Likaså vill vår grupp påminna om att uppskattningsvis cirka 85 procent av godstonnaget transporteras på landsvägarna. Likaså har många sakkunniga lyft fram behovet av att med hjälp av dieselolja för yrkestrafik, således ett system för återbäring av bränsleskatt, kompensera yrkestrafiken för skattehöjningarna under de senaste åren, vilket också förbättrar näringslivets konkurrenskraft. På detta sätt föreslår vi som grupp skattestöd för dieselolja för yrkestrafik till transportföretagare. Denna fråga, som Sannfinländarna driver, kommer nu att tas med i utskottets handlingar.

För det fjärde är vi fortfarande mycket oroade över människors och företags utkomst i efterdyningarna av coronapandemin. Därför föreslår vi att höjningen av skatten på uppvärmningsbränslen ska återtas. I många egnahemshus med oljeeldning bor det pensionärer som i stor utsträckning har förvägrats frukterna av tillväxten. Trots det vill regeringen höja deras boendekostnader. Det är dessutom ett stort samhällsekonomiskt och mänskligt problem. Dessutom slår höjningen av skatten på uppvärmningsbränslen hårdast mot dem som inte har råd att investera i modern uppvärmning och som bor i äldre bostäder. Också av denna anledning bör skattehöjningen återtas.

Sannfinländarnas riksdagsgrupp anser att regeringens agerande har orsakat skada och olägenhet i stället för nytta. Det har varit ohållbart att gång på gång underkasta transport- och industrisektorn för situationer vars konsekvenser man nog känner till, men som det är mycket svårt eller till och med omöjligt att återta. Därför föreslår vi att man i vårt land för tung trafik inför (vinjett), det vill säga vägavgifter. Också intressebevakningsorganisationer för företag som erbjuder godstransport- och logistiktjänster på landsvägarna har redan länge krävt vägavgifter för utländska företag i transportbranschen. På så sätt anser vi att det åtminstone lönar sig att pröva systemet och dess funktion. Även denna skrivning kommer nu att tas upp i utskottets utlåtande. Vårt flitiga arbete i utskottet börjar således på allvar i dag.

Slutligen konstaterar vi i egenskap av utskottsgrupp ytterligare att vi anser att det är förödande för transporterna och industrins konkurrenskraft att det förnybara dieselbränslet beskattas genom en relativt sett högre kostnad än för närvarande jämfört med fossil diesel. Tvärtom vore det på kort sikt förnuftigt att uppmuntra till en ökning av den relativa andelen förnybara bränslen för att Finlands totala utsläpp ska minska. På ovan nämnda grunder föreslår vi att minskningen av skatteförmånen för paraffinisk diesel slopas.

Avvikande mening

Vi föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 20.10.2021

Sheikki Laakso saf
Jouni Kotiaho saf